

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om arbetspensioner och av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att arbetspensionslagarna för den privata sektorn samt lagen om statens pensioner ändras så, att arbetspensionstillägget minskas till 80 % av det nuvarande. Ändringen gäller också evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkosamfundets pensionssystem. Avsikten är att den skall genomföras separat också i det kommunala pensionssystemet. Samtidigt föreslås att den försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna skall betala på grund av arbetspensionstillägget sänks på motsvarande sätt till 80 % av den nuvarande. Denna ändring skall gälla arbetspensionssystemet för den privata sektorn samt det kommunala pensionssystemet och evangelisk-lutherska kyrkans pensionssystem.

Ikraftträdelsestadgandet i fråga om den nya regel för beräkning av pensionslönen som trädde i kraft vid ingången av 1996 föreslås bli ändrad så, att av också de år som valts enligt den gamla beräkningsregeln skall kunna tas med högst två år från perioden 1992-1995, när man räknar ut 50-procentsgränsen för årsförtjänsterna samt bestämmer det sammanlagda antalet urvalsår vid tillämpning av den s.k. 1/3-regeln. Den föreslagna ändringen skall gälla pensioner som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare samt enligt statens, evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkosamfundets pensionssystem. Meningen är att också denna ändring skall genomföras separat i det kommunala pensionssystemet.

Det föreslås att de åtgärder som hänförs sig till registrering av ett arbetsförhållande skall effektiviseras i arbetspensionssystemet för den privata sektorn. Den skyldighet som ålagts den privata sektorns arbetspensionsanstalter - att utreda riktigheten hos uppgifter om arbetsförhållanden som upphört högst tio år

tidigare - föreslås bli begränsad till att gälla arbetsförhållanden som har upphört högst fem år tidigare. Samtidigt föreslås att pensionsskyddscentralen och arbetspensionsanstalterna skall på eget initiativ kunna lämna uppgifter till skattemyndigheterna för övervakningsändamål, om det finns skäl att misstänka att en arbetsgivare har underlåtit att verkställa förskottsinnehållning på löner.

Det föreslås att också i arbetspensionslagarna för den privata sektorn skall tas in ett stadgande om att arbetspensionen för den tid som kommunen har ordnat anstalts- eller familjevård skall betalas till kommunen.

Ett stadgande om pensionsskyddscentralens behörighet i internationella frågor föreslås bli fogat till lagen om pension för arbetstagare.

Lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande föreslås bli tillämplad alltid när en arbetstagare som utför skapande konstnärligt arbete eller uppträder ombord på ett finskt handelsfartyg i utrikes trafik är anställd i ett arbetsförhållande som avses fortgå en kortare tid än ett år. Nämnda lag blir på så vis den primära arbetspensionslagen också för utövande konstnärer som arbetar på fartyg.

Det föreslås dessutom att vissa närmast tekniska ändringar skall göras i arbetspensionslagstiftningen för den privata sektorn.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1997. De lagar som gäller ändringen av ikraftträdelsestadgandena i fråga om regeln för beräkning av pensionslönen skall dock träda i kraft den 30 december 1996.

När det gäller förmånsdagar som hänförs sig till tiden före år 1997, skall arbetspensionstillägget beräknas enligt nuvarande stadganden. Den nya nivån på den försäkringspremie som centralkassan för arbetslös-

hetskassorna betalar skall tillämpas första gången på försäkringspremien för år 1998. Ändringen i gränsen mellan tillämpningsområdena för lagen om pension för vissa

konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande och lagen om sjömanspensioner avses bli tillämpad på arbetsförhållanden som börjar efter att ändringen har trätt i kraft.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Arbetspensionstillägget

Nuläge

Enligt 7 f § lagen om pension för arbetstagare (395/61, APL) höjs arbetspensionen med ett arbetspensionstillägg för sådan arbetslöshetstid för vilken den försäkrade har fått dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) antingen såsom löntagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller såsom i 1 a § 1 mom. 1-3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd person som idkar företagsverksamhet. Arbetspensionstillägg intjänas också under en tid för vilken den försäkrade får förtjänststöd eller personligt stöd i samband med vuxenutbildning eller rehabiliteringspenning eller någon annan rehabiliteringsförmån enligt de lagar som räknas upp i 7 f § APL.

Till följd av metoden för beräkning av arbetspensionstillägget blir pensionen för förmånsdagarna ungefär densamma som den pension som den försäkrade såsom löntagare har under sitt arbetsliv intjänat i genomsnitt under en tidsperiod av motsvarande längd. På beloppet av arbetspensionstillägget inverkar således den tid som den försäkrade har arbetat och den genomsnittliga pensionslönen, inklusive eventuell återstående tid som ingår i pensionen samt den pensionslön som hänför sig till denna tid.

Stadganden som motsvarar stadgandena i 7 f § APL finns också i 16 e § lagen om sjömanspensioner (72/56, SjPL) och 10 a § lagen om statens pensioner (280/66, StPL). Också i det kommunala pensionssystemet ingår motsvarande stadganden om arbetspensionstillägg. Med stöd av hänvisningsstadgandena i 13 a § lagen om pension för ar-

betstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62, KAPL) och 11 § lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85, KoPL) gäller stadgandena i 7 f § APL också KAPL- och KoPL-pensioner. Med stöd av 1 § 1 mom. pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/66, KyPL) och 2 kap. 21 § lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/69, OrtKyL) tillämpas 10 a § StPL på KyPL- och OrtKyL-pensioner.

I 8 k § lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69, LFöPL) och 7 a § lagen om pension för företagare (468/69, FöPL) avviker stadgandena om arbetspensionstillägget från stadgandena i APL. Enligt dessa stadganden tjänar företagare och lantbruksföretagare in arbetspensionstillägg under rehabiliteringspenningss dagar och andra rehabiliteringsförmånsdagar.

År 1995 ingick arbetspensionstillägg i ca 142 000 pensioner inom den privata sektorn, dvs. i ca 13 % av pensionerna. Dessutom utbetalades arbetspensionstillägg i ringa utsträckning också i den offentliga sektorns arbetspensioner.

Inom den privata sektorn har antalet mottagare av arbetspensionstillägg nästan fyrdubblats på 15 år. Beträktas situationen enligt pensionsslag, betalas arbetspensionstillägg inom den privata sektorn till ca 30 % av dem som får arbetslöshetspension, 20 % av dem som får invaliditetspension och 10 % av dem som får ålderspension.

I samband med arbetsmarknadsavtalet om reformen av utkomstskyddet för arbetslösa uppgav regeringen den 26 april 1996 bl.a. att den anser det vara motiverat med tanke på en nedskärning av arbetslöshetskostnader-na att den pension som intjänas under arbetslöshet ställs tydligare i relation till nivån på utkomstskyddet när fortsatta reformåtgärder vidtas. Regeringen preciserade dessutom genom sitt beslut av den 8 maj 1996 sin syn

på pensionsrätten när det gäller arbetslöshetstid så, att den pension som intjänas under arbetslöshet bör bli minskad till 80 % av den nuvarande. Enligt beslutet genomförs reformen vid ingången av 1997, och den inverkar gradvis på arbetsgivarnas arbetslöshetsförsäkringspremie och pensionsförsäkringspremie samt på löntagarnas arbetslöshetsförsäkringsavgift och arbetspensionsavgift med början från år 1998.

Förslag

I propositionen föreslås att det arbetspensionstillägg som intjänas under en tid då arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten eller andra förmåner som ökar arbetspensionen betalas ut skall sänkas till 80 % från det nuvarande. Den föreslagna ändringen motsvarar i princip de ändringar i pensionen för återstående tid som trädde i kraft vid ingången av 1996. Det ändrade tillägget skulle bättre motsvara också nivån på utkomstskyddet.

Ändringen skall gälla alla arbetspensioner inom den privata sektorn samt pensioner enligt StPL, KyPL och OrtKyL. En likadan ändring avses bli gjord separat i det kommunala pensionssystemet.

Reformen innebär att de kostnader som arbetspensionstillägget orsakar minskar fr.o.m. år 1998. Besparingarna uppstår dock mycket långsamt. Uppskattad enligt 1996 års penningvärde vore besparingen i den privata sektorns arbetspensionsutgifter ca 10 milj. mk år 2000, ca 200 milj. mk år 2010 och ca 1 mrd. mk år 2030. I statens pensionssystem uppskattas besparingen i pensionsutgifterna på motsvarande sätt till ca 0,5 milj. mk år 2000, ca 15 milj. mk år 2010 och ca 90 milj. mk år 2030. Spareffekterna beror i hög grad på hur sysselsättningsläget utvecklas. I beräkningarna har arbetslöshetsgraden antagits stabilisera sig på 7,5 procents nivå efter år 2015.

1.2. Finansieringen av arbetspensionstillägget

Nuläge

Det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i APL nämnd verksamhet, LEL Arbetspen-

sionskassan, sjömanspensionskassan samt den kommunala pensionsanstalten och kyrkans centralfond skall enligt 12 c § APL täckas med en försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna betalar till pensionskyddscentralen. Pensionskyddscentralen gottgör respektive pensionsanstalter de medel som den fått på detta sätt.

Den försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna skall betala fastställs så, att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp som skulle erhållas, om för dagar för vilka erhållits arbetslöshetsdagpenning avvägd enligt förtjänsten eller ovan avsett förtjänststöd eller personligt stöd i samband med vuxenutbildning skulle betalas en mot medelpremien enligt lagen om arbetspensioner svarande premie. Såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien används den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Med stöd av 11 § KoPL gäller 12 c § APL också pensionskassan för utövande konstnärer.

Förslag

I propositionen föreslås att 12 c § 1 mom. APL ändras så, att grunden för den försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna skall betala ligger på 80 procents nivå av den nuvarande. Den föreslagna ändringen i grunden för försäkringspremien motsvarar den ovan föreslagna ändringen i arbetspensionstillägget.

Ändringen innebär att centralkassans försäkringspremie till arbetspensionssystemet minskar i samma mån som arbetspensionstillägget. Minskningen realiseras till fullo redan i försäkringspremien för år 1998 och vore då uppskattningsvis 700 milj. mk.

Eftersom ändringen i arbetspensionstillägget inte minskar arbetspensionskostnaderna nämnvärt under de närmaste åren, bör minskningen i centralkassans försäkringspremie ersättas genom en motsvarande ökning i inkomsterna av pensionsförsäkringspremierna och arbetspensionsavgifterna. Till följd av denna vore år 1998 höjningen i dessa premier och avgifter i genomsnitt 0,3 % av lönerna. Den förhöjande verkan faller bort inom de följande 40—50 åren.

1.3. Regeln för beräkning av pensionslönen

Nuläge

Regeln för beräkning av pensionslönen ändrades vid ingången av 1996 så, att pensionslönen räknas ut på basis av de 10 sista kalenderår som föregick arbetsförhållandets upphörande i stället för de 4 sista åren. Högst en tredjedel av de år under vilka årsförtjänsterna understiger 50 % av årsförtjänsternas medelvärde kan lämnas obeaktade vid uträknandet av pensionslönen (den s.k. 1/3-regeln). Ändringen gällde förutom pensioner enligt APL och SjöPL också arbetspensioner inom den offentliga sektorn.

Av det ovan anförda följer att pensionslöneåren skall vara minst tre för att ett år med dåliga förtjänster skall kunna lämnas obeaktat. De år som valts enligt den gamla lagen, oftast de två mellersta av åren 1992-1995 med avseende på förtjänstnivån, beaktas inte då 50-procentsgränsen för årsförtjänsterna fastställs. De år som valts enligt den gamla lagen beaktas inte heller i det totala antalet urvalsår när 1/3-regeln tillämpas.

Den nya beräkningsregeln ändrar gradvis uträknandet av den pensionslön som inverkar på beloppet av arbetspensionen. Den nya beräkningsregeln gäller som sådan arbetsförhållanden som har börjat efter den 1 januari 1996. Pensionsrätten i fråga om arbetsförhållanden som har hunnit upphöra före ovan nämnda tidpunkt beräknas i sin helhet enligt de tidigare reglerna, dvs. den påverkas av förtjänsterna under de två till förtjänstnivån mellersta åren av arbetsförhållandets fyra sista år. Också i de fall där arbetsförhållandet har upphört före den 30 december 1996 och har fortgått i över tre kalenderår beräknas pensionslönen i sin helhet på basis av de tidigare stadgandena.

När det gäller arbetsförhållanden som har varat över tre kalenderår, fortsatt efter den 1 januari 1996 och upphör den 30 december 1996 eller senare, beaktas båda de ovan beskrivna reglerna vid uträknandet av pensionslönen. I fråga om den del av arbetsförhållandet som hänför sig till tiden före år 1996 beaktas i pensionslöneberäkningen de två till förtjänstnivån mellersta åren av arbetsförhållandets fyra sista år. Senare infallande hela kalenderår tas med i beräkningen var för sig. När ett arbetsförhållande har upphört år 1997 eller 1998, närmare bestämt

under perioden 30.12.1996-29.12.1998, är antalet nya pensionslöneår sålunda ett eller två, och 1/3-regeln kan därför inte tillämpas. För t.ex. arbetsförhållanden som upphör år 1997 bestäms pensionslönen som medelvärdet av förtjänsterna under de två till förtjänstnivån mellersta åren under perioden 1992-1995 och förtjänsterna under år 1996.

I praktiken kan 1/3-regeln tillämpas första gången på arbetsförhållanden som upphör år 1999, då de nya urvalsåren är tre till antalet (1996, 1997 och 1998) och ett av åren första gången utgör högst en tredjedel av urvalsåren.

Om ett arbetsförhållande upphör år 1997 eller 1998, kan dessa år inte lämnas obeaktade i beräkningarna trots att de till sin förtjänstnivå kan vara mycket dåliga till följd av alterneringsledighet, en lång sjukledighet eller annan frånvaro utan lön. Bygger pensionsskyddet på endast ett arbetsförhållande, blir pensionen till sitt markbelopp märkbart mindre än i ett fall där pensionslönen beräknas på basis av den tidigare beräkningsregeln eller en sådan ny beräkningsregel enligt vilken ett år med dålig lön kunde lämnas obeaktat vid uträknandet av pensionen. Pensionslönen kan i värsta fall minska till 67 % i jämförelse med en situation där ingen period utan lön har förekommit. Förlusten i det totala pensionsskyddet är större ju längre arbetsförhållande det är fråga om.

Problemet gäller all frånvaro utan lön som fortgår en kortare tid än ett år och inträffar under övergångsperioden samt sådana fall där en person byter arbetsplats under övergångsperioden. I vissa fall kan situationen avhjälpas genom en i 7 d § APL avsedd justering av pensionslönen enligt prövning, men inte alltid. När pensionslönen justeras enligt prövning betraktas dessutom hela pensionsskyddet, inte bara ett arbetsförhållande. Möjligheten att justera pensionslönen gäller utöver APL-pensioner också pensioner enligt andra arbetspensionssystem.

Förslag

I propositionen föreslås en ändring av ikraftträdelsestadgandena i fråga om den regel för beräkning av pensionslönen som anges i lagarna om ändring av APL, SjöPL och StPL (1482, 1745 och 1671/95), vilka trädde i kraft vid ingången av 1996. Enligt förslaget skall också de urvalsår som valts enligt den gamla lagen, oftast de två till förtjänstnivån

mellersta åren under perioden 1992-1995, kunna tas med vid uträknandet av medelförtjänsten och fastställandet av 50-procentsgränsen. Dessa två år enligt den gamla lagen, högst två år från perioden 1992-1995, skall kunna beaktas också då det sammanlagda antalet urvalsår bestäms vid tillämpning av 1/3-regeln.

Den föreslagna ändringen gäller med stöd av hänvisningsstadganden i respektive lag också KyPL- och OrtKyL-pensioner. Det är dessutom meningen att motsvarande ändring skall göras separat i det kommunala pensionssystemet.

Ändringen innebär att 1/3-regeln träder i kraft snabbare. Regeln skall kunna tillämpas också på arbetsförhållanden som upphör under åren 1997 och 1998, varvid ett år under vilket årsförtjänsterna understiger 50 % av medeltalet för årsförtjänsterna under de kalenderår som enligt förslaget skall bli beaktade kan uteslutas ur beräkningarna. Enligt förslaget kan dock det år som med tillämpning av 1/3-regeln skall lämnas obeaktat inte vara ett år som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande den 1 januari 1996. De år som enligt den gamla lagen skall beaktas har redan valts enligt denna, och det till förtjänstnivån sämsta och bästa året har sålunda utelämnats från de år på basis av vilka pensionslönen beräknas.

Ändringen innebär också att uträknandet av pensionslönen blir enklare. Enligt gällande lag fastställs 50-procentsgränsen så, att man räknar ut medelvärdet av de löner som intjänats efter den nya lagens ikraftträdande. Eventuella dåliga år lämnas sedan obeaktade. Därefter skall ännu det slutliga medelvärdet räknas ut fram till år 2005, och i detta medelvärde skall också de år som valts enligt den gamla lagen beaktas.

Genomförs ändringen, skall medelvärdet för alla de år som valts för pensionslönen beräknas genast. Ett nytt medelvärde skulle behöva räknas ut endast om ett dåligt år utelämnas på basis av 1/3-regeln.

1.4. Utredning av uppgifter om arbetsförhållanden

Nuläge

Enligt 10 a § 1 mom. APL skall pensionsanstalten på arbetstagarens yrkande visa att de uppgifter om ett arbetsförhållande som inverkar på hans pensionsrätt är riktiga och

meddela ett överklagbart beslut om den tjänstgöringstid som berättigar till pension och om den pensionsgrundande lönen. För detta ändamål skall arbetstagaren vid behov lämna sådana uppgifter som skäligen kan förutsättas av honom då å andra sidan även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas. Arbetstagaren skall dock själv lämna tillräckliga uppgifter, om hans yrkande gäller ett arbetsförhållande som har upphört mer än tio år tidigare.

Med stöd av hänvisningsstadgandena i 13 a § KAPL och 11 § KoPL tillämpas 10 a § APL också på LEL Arbetspensionskassan och pensionskassan för utövande konstnärer. Dessutom innehåller 17 a § 1 mom. SjöPL ett med 10 a § 1 mom. APL överensstämmande stadgande som gäller sjömanspensionskassan.

Avsikten med förfarandet för utredning av uppgifter om arbetsförhållanden är att säkerställa att arbetsförhållanden som ökar arbetstagarens pensionsskydd blir beaktade på behörigt sätt när beslut om pensionsskyddet fattas. Å andra sidan avses förfarandet också säkerställa att de uppgifter om arbetsförhållanden och förtjänster som inverkar på arbetstagarens pension står genast till pensionsanstaltens förfogande när han ansöker om pension. I denna situation behöver pensionsanstalten således inte utreda tiotals år gamla frågor som det är ytterst svårt eller t.o.m. omöjligt att få tillförlitliga uppgifter om. En arbetstagare kan naturligtvis själv skaffa fram uppgifter om gamla arbetsförhållanden. Om arbetstagaren lämnar pensionsanstalten en tillräcklig utredning, skall pensionsanstalten beakta denna när den beslutar om pensionen.

Förfarandet med den utredning av uppgifter om arbetsförhållanden som pensionsanstalterna är skyldiga att göra infördes genom en ändring av APL (1068/90), som trädde i kraft vid ingången av 1991. Enligt ikraftträdelsestadgandet om ändringen tillämpas den gällande tidsfristen om tio år dock inte på ett sådant yrkande om utredning som har blivit anhängigt innan sex månader har flutit från det arbetstagaren första gången sedan ändringen trätt i kraft har fått ett utdrag ur pensionsskyddscentralens register över arbetsförhållanden. Denna tidsfrist om tio år kan dock enligt ikraftträdelsestadgandet alltid tillämpas, om arbetstagarens yrkande blir anhängigt den 1 januari 2001 eller därefter.

Erfarenheterna av utredningsförfarandet har varit positiva. Pensionsanstalterna meddelar ca 1 400 beslut per år om giltigheten hos uppgifter om arbetsförhållanden. Om dessa beslut anfördes i 56 fall besvär hos pensionsnämnden före utgången av 1994. Pensionsnämnden har i åtta fall ändrat beslutet med anledning av besvåren.

Den tioåriga retroaktiva utredningstid som föreskrivs i 10 a § 1 mom. APL har dock visat sig vara för lång. Med tanke på arbetstagarens rättsskydd borde riktigheten hos uppgifter om ett arbetsförhållande utredas så snabbt som möjligt efter det att arbetsförhållandet har upphört, för att bl.a. löneuppgifterna fortfarande skall kunna fås av skattemyndigheterna. Eftersom en avgift för pensionsförsäkring numera uppbärs förutom av arbetsgivare också av arbetstagare såsom arbetstagares pensionsavgift, är det ur arbetstagarens perspektiv av ännu större vikt än tidigare att arbetsgivaren pensionsförsäkras honom som sig bör och att hans pensionskydd ökar i enlighet med det verkliga läget. Å andra sidan är det också möjligt att underlåts att ta pensionsförsäkringen för att slippa betala försäkringspremien och pensionsavgiften.

Med tanke på arbetspensionssystemet för den privata sektorn är det viktigt att lagenliga pensionsförsäkringspremier och pensionsavgifter har inbetalats till pensionssystemet för sådana arbetsförhållanden som inverkar på den intjänade pensionen. Också i de fall där det i pensionssystemet uppdagas att försäkringsskyldigheten inte har fullgjorts, misslyckas oftast indrivningen hos arbetsgivaren av de försäkringspremier som borde betalas för den försummade tiden. Exempelvis år 1995 uppgick de vid indrivningen uteblivna tvångsförsäkringspremierna till ca 18,5 milj. mk.

I och med recessionen har det blivit vanligare att försäkringsskyldigheten åsidosätts. Med tanke på strävan att förebygga verksamhet i den ekonomiska gråzonen är det viktigt att också arbetstagarna själva är måna om att bevaka sina intressen. Pensionsanstalterna och pensionsskyddscentralen är skyldiga att på en arbetstagares begäran lämna de uppgifter som de har om arbetstagarens pensionsrätt. Pensionsskyddscentralen skickar årligen ett utdrag ur registret över arbetsförhållanden till ca 400 000 arbetstagare. Den skickar ett utdrag på eget initiativ alltid då en arbetstagare första gången inträder i ett

arbetsförhållande som omfattas av APL eller KoPL eller då ett arbetsförhållande upphör eller ett s.k. tekniskt avbrott enligt 2 § 3 mom. APL görs i arbetstagarens arbetsförhållande. Pensionsanstalterna sänder dessutom med fem års mellanrum preliminära uträkningar av den intjänade pensionsrätten till försäkrade 30-55-åringar.

Förslag

Den tid som pensionsanstalternas skyldighet enligt 10 a § 1 mom. APL och 17 a § 1 mom. SjPL att utreda uppgifter om ett arbetsförhållande gäller föreslås bli förkortad så, att utredningsskyldigheten gäller sådana uppgifter som baserar sig på arbetsförhållanden som upphört högst fem år tidigare.

På basis av gällande hänvisningsstadganden gäller den föreslagna ändringen också LEL Arbetspensionskassan och pensionskassan för utövande konstnärer.

Den föreslagna tidsperiod som en utredning av uppgifter om arbetsförhållanden skall gälla bör anses vara skälig med tanke på arbetspensionssystemet. Den motsvarar den tidsperiod som gäller för besvär över grunderna för debitering av skatt och andra offentliga avgifter. De uppgifter om arbetsförhållanden som motsvarar den verkliga situationen kan följaktligen utan större svårigheter tas fram av pensionsanstalterna, och också pensionsförsäkringspremierna kan bättre än tidigare indrivnas hos arbetsgivarna.

Eftersom den föreslagna ändringen ökar arbetstagarnas egen övervakningsskyldighet och deras ansvar för en riktig registrering av arbetsförhållandena, är det ändamålsenligt att både arbetstagare och arbetsgivare informeras om ändringen i tillräckligt god tid och på ett tillräckligt effektivt sätt.

Pensionsskyddscentralen utvecklar som bäst tillsammans med arbetspensionsanstalterna servicen med utdrag ur registret över arbetsförhållanden.

1.5. Rätt att på eget initiativ lämna information

Nuläge

Skattestyrelsen och länskatteverket har rätt att utan hinder av sekretesstadgandena till pensionsskyddscentralen och arbetspensionsanstalterna lämna information som den har erhållit vid skötseln av sina uppgifter

och som behövs för fullgörande av den övervakningsskyldighet som hör samman med pensionsskyddscentralens och arbetspensionsanstalternas uppgift enligt arbetspensionslagstiftningen. En förutsättning är att en enligt arbetspensionslagarna betalningsskyldig arbetsgivare eller någon annan betalningsskyldig inte har fullgjort sin betalningsskyldighet enligt arbetspensionslagarna. Denna information får mottagaren använda endast i den uppgift för vilken den har lämnats. Informationen skall hemlighållas och förstöras genast då den inte längre behövs.

Skattemyndigheternas rätt att lämna uppgifter på eget initiativ baserar sig på 5 a § 1 mom. 3 punkten lagen (351/95) om ändring av lagen om skatteförvaltningen (188/91). Arrangemanget gäller till utgången av 1996 och ingår i en större helhet av åtgärder mot den ekonomiska gråzonen. Skattestyrelsen och pensionsskyddscentralen har avtalat närmare om hur uppgifter skall lämnas. I det inledande skedet har erfarenheterna av systemet varit positiva.

I arbetspensionslagarna för den privata sektorn finns inga stadganden som i motsvarande fall skulle berättiga pensionsskyddscentralen eller arbetspensionsanstalterna att till skattemyndigheterna lämna uppgifter om enskilda arbetsgivare, även om förskottsintehållningen på löner försummas. Sådana försummelse uppdagas dock ibland i samband med övervakningen av att skyldigheten att ordna pensionsskydd fullgörs.

Förslag

Det föreslås att till 17 § APL fogas ett nytt 4 mom., i vilket stadgas om pensionsskyddscentralens och arbetspensionsanstalternas rätt att utan hinder av sekretesstadgandena till skattestyrelsen och länsskatteverket lämna information för att dessa skall kunna fullgöra sin övervakningsskyldighet, om det finns skäl att misstänka att en enskild arbetsgivare inte har fullgjort sin innehållningsskyldighet enligt lagen om förskottsuppbörd. Rätten att lämna information skall gälla endast sådan information som är nödvändig med tanke på skattemyndighetens övervakning.

I det nya 5 mom. som fogas till 64 § SjPL föreslås bli stadgat om en likadan rätt också för sjömanspensionskassan.

I 13 a § KAPL finns en hänvisning till 17 § APL, med stöd av vilken den nu föreslag-

na rätten att lämna information skulle gälla också LEL Arbetspensionskassan. Pensionskassan för utövande konstnärer får samma rätt med stöd av ett hänvisningsstadgande i 11 § KoPL.

1.6. Utbetalning av pension för den tid vård ordnad av kommunen varar

Nuläge

I 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/92) stadgas om kommunens möjlighet att uppbära och lyfta den pension som en person har rätt till för den tid anstalts-, institutions- eller familjevård som kommunen ordnat för honom varar. Kommunen kan enligt stadgandet lyfta pensionen och använda den för ersättning av den för vården, uppehållet eller skötseln fastställda avgiften. Har kommunen minst två veckor före betalningsdagen meddelat den som betalar ut pensionen att beloppet inte får utges till den pensionsberättigade själv, kan det med laglig verkan betalas endast till kommunen.

Med stöd av ovan nämnda stadgande är pensionsanstalterna i de fall som stadgandet avser skyldiga att till kommunen betala den pension som den pensionsberättigade annars skulle få.

I arbetspensionslagarna för den privata sektorn ingår inga stadganden om detta.

Förslag

Det föreslås att stadganden som motsvarar stadgandena i 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården skall tas in i 19 a § 3 mom. APL och 28 b § 3 mom. SjPL. Dessa stadganden skall ange när pensionsanstalterna är skyldiga att till kommunen i stället för till den pensionsberättigade betala pensionen för den tid som av kommunen ordnad anstalts-, institutions- eller familjevård varar.

Samtidigt föreslås det att 19 a § 2 mom. APL skall ses över. Enligt detta lagrum kan pensionen eller en del av den betalas till socialnämnden i vissa närmare bestämda fall. Sedan stadgandet i fråga har utfärdats i sin nuvarande lydelse har en lag om ändring av socialvårdslagen (736/92) trätt i kraft. Enligt lagens 6 § sköts uppgifter i anslutning till verkställigheten av socialvården av ett kollegialt organ som kommunen utser

och som också skall sköta de uppgifter socialnämnden har enligt andra lagar. Följaktligen bör 19 a § 2 mom. ändras till den del det gäller det verkställande organ som avses i 6 § socialvårdslagen.

I 19 a § 4 och 5 mom. APL ingår stadganden om att arbetslöshetskassan och folkpensionsanstalten två veckor före den dag då pensionen skall betalas ut skall meddela pensionsanstalten för att deras rätt enligt 19 a § 3 och 5 mom. APL till en retroaktiv pension skall förplikta pensionsanstalten att betala den pension som den beviljat retroaktivt, eller en del av den, till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten i stället för till den pensionsberättigade. Ett liknande stadgande som ändrar mottagaren av en betalning finns också i 38 § 2 mom. socialvårdslagen, som gäller de betalningssituationer som avses i 19 a § 2 mom. APL. Samma tidsfrist om två veckor anges likaså i 14 § 2 mom. lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården, och ett stadgande som anknyter till nämnda moment har ovan föreslagits bli fogat till 19 a § 3 mom. APL. Stadgandena om tidsfristen i fråga föreslås för klarhetens skull bli sammanslagna i ett nytt 6 mom. i 19 a §.

Med stöd av hänvisningsstadgandena i 13 a § KAPL, 11 § KoPL, 19 § 1 mom. LFöPL och 17 § 1 mom. FöPL gäller de föreslagna ändringarna också pensioner enligt dessa lagar. På basis av 43 § 1 mom. lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90), 37 § 1 mom. lagen om avträdelseersättning för lantbruksföretagare (1330/92) och 40 § 1 mom. lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/94) gäller ändringarna i tillämpliga delar också förmåner enligt dessa lagar.

1.7. Pensionsskyddscentralens behörighet i internationella frågor

Nuläge

Pensionsskyddscentralen har till uppgift att sköta de uppgifter som följer av bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen och i förordning (EEG) nr 574/72 om tillämpning av nämnda förordning samt de uppgifter som följer av be-

stämmelserna i bilagorna till dessa förordningar. Pensionsskyddscentralen sköter bl.a. intyg som gäller försäkring av arbetstagare som sänts ut inom Europeiska unionens territorium och andra verkställighetsuppgifter som gäller de utsända arbetstagarna med direkt tillämpning av bestämmelserna i bilagorna till ovan nämnda tillämpningsförordning. Däremot är social- och hälsovårdsministeriet behörig myndighet när det gäller förfarandet enligt artikel 17 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71, som gäller beslut om undantag från bestämmelserna i vissa artiklar till förmån för vissa grupper av personer eller för vissa enskilda personer. Pensionsskyddscentralen har dock bidragit genom att sköta praktiska uppgifter i anslutning till detta förfarande, såsom förhandlingar med en annan stats inrättningar eller myndigheter och utfärdandet av nödvändiga intyg. Denna behörighet för pensionsskyddscentralen har baserat sig på både den bilagebestämmelse som gäller detta i rådets förordning (EEG) nr 574/72 och på förordningen innefattande reglemente för pensionsskyddscentralen.

I den finska lagstiftningen finns sålunda inte något stadgande på lagnivå som reglerar både pensionsskyddscentralens uppgifter och fördelningen mellan social- och hälsovårdsministeriet och pensionsskyddscentralen när det gäller behörigheten i internationella frågor.

Förslag

Det föreslås att till 14 § 1 mom. APL skall fogas ett stadgande om pensionsskyddscentralens uppgifter vid verkställigheten av internationella överenskommelser och Europeiska gemenskapernas rättsakter om social trygghet. Pensionsskyddscentralen skall kunna använda denna behörighet på det sätt som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer. Också momentets ordalydelse skall ses över.

Anges pensionsskyddscentralens behörighet i internationella frågor på lagnivå, är centralens formella behörighet i dessa frågor otadlig. Det föreslagna stadgandet stämmer överens med de praktiska uppgifter som pensionsskyddscentralen redan nu sköter. Därtill skall social- och hälsovårdsministeriet också framöver enligt behov kunna föra över verkställighetsuppgifter i internationella frågor på pensionsskyddscentralen.

1.8. Utövande konstnärer

Nuläge

KoPL trädde i kraft vid ingången av 1986. Den gäller sådana i lagens 1 § 1 mom. uppräknade konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande som genom sitt skapande konstnärliga arbete eller sin framställning deltar i förberedandet eller genomförandet av en föreställning eller ett verk. Lagen gäller endast arbetsförhållanden som avses fortgå en kortare tid än ett år. På arbetstagare i arbetsförhållanden som baserar sig på arbetsavtal som ingåtts tills vidare eller för en lägre tid än ett år tillämpas APL eller andra arbetspensionslagar.

Enligt 1 § 3 mom. KoPL gäller lagen inte självständiga företagare eller arbetstagare som omfattas av SjöPL. KoPL ändrade inte gränsdragningen mellan företagare och arbetsförhållanden, utan den som är företagare skall försäkra sig själv i enlighet med FöPL.

SjöPL gäller personer som såsom arbetstagare utför i sjömanslagen avsett arbete på ett finskt handelsfartyg i utrikesfart. Tillämpningen av lagen är inte beroende av arbetstagarens nationalitet eller av huruvida det är skeppsredaren eller någon annan som är arbetsgivare. Vid tillämpning av SjöPL betyder stadgandet i 1 § 3 mom. KoPL att SjöPL är primär lag i förhållande till KoPL. Följaktligen skall pensionsskyddet för konstnärer som uppträder på passagerarfartyg och bilfärjor ordnas enligt SjöPL.

I praktiken har dock KoPL tillämpats på arbete på fartyg när det har varit fråga om tillfälligt uppträdande som sker under en tur- och returresa eller när arbetsförhållandet annars faller utanför SjöPL:s tillämpningsområde och uppfyller villkoren för tillämpning av KoPL. Om sålunda en konstnär som uppträder tillfälligt på ett fartyg står i arbetsförhållande till en programbyrå och han i huvudsak uppträder någon annanstans än på fartyg, sköts hans pensionsskydd i enlighet med KoPL eller APL också vad arbetet ombord på fartyget beträffar.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ett flexibelt pensionsåldersarrangemang i enlighet med lagen om pension för arbetstagare, folkpensionslagen samt vissa andra lagar som har samband med dem (RP 85/1985 rd) motiverades det att SjöPL ges företräde framom KoPL med

att det pensionsskydd som SjöPL ger kan vara bättre och med att SjöPL beaktar förtjänster från en lång tid på samma sätt som KoPL.

Enligt gällande stadganden intjänas KoPL-pension om de arbetsinkomster som KoPL gäller är minst 6692,96 mk per år enligt 1996 års löneindexnivå. Den intjänade pensionen är 1,5 % för varje sådant år under vilket inkomsterna överstiger ovan nämnda gränobelopp. Den pensionsgrundande lönen beräknas på basis av alla förtjänster som ökar den intjänade pensionen.

Enligt stadganden i SjöPL som gällde före år 1991 bestämdes den tid som berättigar till pension enligt försäkringspremiemånaderna och när pensionen räknades ut utgjorde all sjötjänst före år 1991 ett enda arbetsförhållande.

Sedan ingången av 1991 har dock arbetsförhållandena beaktats var för sig i SjöPL-pensionerna, och fribrevspensionsrätten har sänkts från 2 % till 1,5 %. Endast förtjänsterna från arbetsförhållanden som har fortgått mindre än 15 dagar adderas fortfarande kalenderårsvis. Det att KoPL tillämpas i stället för SjöPL kan därför inte i det här avseendet anses leda till ett sämre resultat för arbetstagaren. Å andra sidan medför reglerna för beräkning av pensionen enligt SjöPL i vissa fall att pensionsskyddet överdimensioneras i jämförelse med det pensionsskydd som motsvarande arbete i land ger.

Utövande konstnärer utgör proportionellt sett en mycket liten grupp inom SjöPL:s tillämpningsområde, och deras arbetsuppgifter skiljer sig märkbart från allt annat arbete som utförs på fartyg. Utövande konstnärers arbeten är i allmänhet också kortvariga och tidsbundna. På grund av dessa särdrag hos konstnärernas arbete har en egen arbetspensionslag stiftats för dem, KoPL. Sedan stadgandena om intjänande av pension enligt SjöPL ändrades finns det inte längre någon grund för att KoPL:s tillämpningsområde i fråga om arbete som konstnärer utför på fartyg skall avvika från tillämpningen av KoPL på arbete som de utför i land.

Förslag

Det föreslås att 1 § 3 mom. KoPL skall ändras så, att KoPL är primär arbetspensionslag också i förhållande till SjöPL när en arbetstagare som utför skapande konstnärligt arbete eller uppträder på ett finskt handels-

fartyg i utrikesfart är anställd i ett arbetsförhållande som avses fortgå en kortare tid än ett år. För klarhetens skull skall ett stadgande som ger KoPL företrädare tas in också i en ny 4 punkt i 1 § 4 mom. SjöPL. Det föreslås därför att ordalydelsen i 1 § 4 mom. 2 och 3 punkten skall ses över.

1.9. Övriga, närmast tekniska ändringar

I 1 § 1 mom. 3 punkten APL finns en hänvisning till 1 § 3 mom. 3 punkten SjöPL. I lagen om ändring av 1 § lagen om sjömanspensioner (776/96), som träder i kraft vid ingången av 1997, ändrades 1 § bl.a. så, att till paragrafen fogades ett nytt 3 mom. och det gamla 3 mom. samtidigt ändrades och blev 4 mom. I detta sammanhang ändrades inte hänvisningen i 1 § 1 mom. 3 punkten APL. Det föreslås därför att hänvisningen i 1 § 1 mom. 3 punkten APL ändras till en hänvisning till 1 § 4 mom. 3 punkten SjöPL.

I 28 b § 1 mom. SjöPL finns stadganden om att en pension som beviljats retroaktivt skall i stället för till den pensionsberättigade betalas till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar arbetslöshetsdagpenning som betalats till den pensionsberättigade för samma tid. Vid ingången av 1994 trädde stadgandena om arbetsmarknadsstöd i kraft. Arbetsmarknadsstödet kan oftast jämföras med utkomstskyddets grunddagpenning. Det föreslås att 28 b § 1 mom. SjöPL ändras så, att det förfarande för betalning av retroaktiv pension som stadgandet redan föreskriver i händelse av utbetald arbetslöshetsdagpenning skall kunna tillämpas också när det gäller arbetsmarknadsstöd. En likadan ändring gjordes i APL redan i samband med att stadgandena om systemet med arbetsmarknadsstöd ursprungligen utfärdades.

Ordalydelsen i 28 b § 2 mom. SjöPL föreslås bli ändrad så, att ordet "pensionsanstalten" byts ut mot "pensionskassan". Den föreslagna ändringen beror på att sjömanspensionskassan i allmänhet i kortare form kallas "pensionskassan" i SjöPL.

I 7 § 1 mom. KAPL föreslås en ändring av den tredje meningens finska språkdräkt på grund av ett lagstiftningstekniskt fel. När beloppet av arbetslöshetspensionen fastställs skall 540-dagarsperioden räknas från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande, inte från arbetslöshetspensionens

begynnande, vilket vore fallet enligt momentets gällande finska ordalydelse. Den finska språkdräkten i 7 § 1 mom. KAPL ändras till denna del.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Arbetspensionstillägget

Den ändring som gäller arbetspensionstillägget innebär att de kostnader som arbetspensionstillägget orsakar minskar fr.o.m. år 1998. Besparingarna uppstår dock mycket långsamt.

Uppskattad enligt 1996 års penningvärde vore besparingen i den privata sektorns arbetspensionsutgifter ca 10 milj. mk år 2000, ca 200 milj. mk år 2010 och ungefär 1 mrd. mk år 2030. Ställd i relation till lönesumman vore besparingen under respektive år 0,0 %, 0,1 % och 0,2 %. Spareffekterna beror i hög grad på hur sysselsättningsläget utvecklas. I beräkningarna har arbetslöshetsgraden antagits stabilisera sig på 7,5 procents nivå efter år 2015.

I statens pensionssystem uppskattas besparingen i pensionsutgifterna på motsvarande sätt till ca 0,5 milj. mk år 2000, ca 15 milj. mk år 2010 och ca 90 milj. mk år 2030. Ställd i relation till lönesumman vore besparingen av samma storlek som på den privata sektorn.

Finansieringen av arbetspensionstillägget

Den försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna betalar till arbetspensionssystemet minskar i samma mån som arbetspensionstillägget ändras. Minskningen, uppskattningsvis 700 milj. mk, realiseras till fullo redan i den försäkringspremie som centralkassan betalar för år 1998 och minskar centralkassans totala utgifter med samma belopp. Den sänkta försäkringspremien skall beaktas när arbetslöshetsförsäkringspremierna enligt lagen om arbetslöshetskassor (603/84) fastställs.

Eftersom ändringen i arbetspensionstillägget inte minskar arbetspensionskostnaderna nämnvärt under de närmaste åren, måste pensionsanstalterna ersätta minskningen i arbetslöshetskassornas försäkringspremie genom en motsvarande ökning i inkomsterna av pensionsförsäkringspremierna och arbetspensionsavgifterna. År 1998 vore höjningen

ihop i den premie och den avgift i genomsnitt 0,3 % av lönerna. Den förhöjande verkan faller bort under de följande 40-50 åren.

När det gäller personal som omfattas av statens pensionsskydd ansvarar staten för de utgifter som arbetspensionstillägget medför. Hälften av avkastningen av den arbetslöshetsförsäkringsavgift som de löntagare som omfattas av StPL betalar kanaliseras till statens pensionsfond för finansiering av arbetspensionstillägget. Statens pensionsfond får inte enligt gällande stadganden någon ersättning för arbetspensionstillägget från centralkassan för arbetslöshetskassorna. Följaktligen medför en minskning med 700 milj. mk i centralkassans försäkringspremie inte något behov av att höja den pensionsförsäkringspremie och den pensionsavgift i statens pensionssystem. Om arbetstagarnas pensionsavgift enligt APL höjs av ovan nämnda skäl med 0,15 % av lönerna vid ingången av 1998, stiger dock arbetstagarnas pensionsavgift samtidigt också i statens pensionssystem i samma mån. Uttryckt i mark vore denna höjning år 1998 ca 42 milj. mk. På denna grund kunde i gengäld arbetsgivarnas pensionsförsäkringspremie i statens pensionssystem sänkas med 0,15 % av lönerna, varvid nedsättningen år 1998 skulle uppgå till ca 30 milj. mk.

Statsekonomiska verkningar av ändringarna i arbetspensionstillägget och finansieringen av det

De föreslagna ändringarna i arbetspensionstillägget och finansieringen av det återverkar på statsekonomi från början från år 1998.

Den sänkta nivån på arbetspensionstillägget inverkar på den andel i utgifterna för pensioner enligt LFöPL, FöPL och SjöPL som staten ansvarar för och som skall beaktas i budgetpropositionen samt på utgifterna för pensioner enligt StPL. Dessa utgifter för staten minskar gradvis under årens lopp. Under de första åren är ändringens verkan obetydlig.

Ändringen i finansieringen av arbetspensionstillägget realiserar sig full ekonomisk verkan redan i 1998 års försäkringspremie. I och med att den försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna betalar sänks, minskar gottgörelsen till arbetspensionsanstalterna med uppskattningsvis 700 milj. mk år 1998. Detta leder till en

höjning av den pensionsförsäkringspremie och den arbetspensionsavgift ihop med i genomsnitt 0,3 % av lönerna. Statens andel av utgifterna för FöPL- och LFöPL-pensionerna sjunker till följd av detta med sammanlagt ca 40 milj. mk.

Övriga ekonomiska verkningar

Förkortas den tid för vilken den privata sektorns arbetspensionsanstalter är skyldiga att utreda uppgifter om arbetsförhållanden, minskar förvaltningskostnaderna inom den privata sektorns pensionssystem något. Rätten att lämna information till skattemyndigheterna ökar inte dessa kostnader i någon betydande grad.

Ändringen i ikraftträdelsestadgandet vad beträffar regeln för beräkning av pensionslönen medför en så liten ökning i pensionsutgifterna att den inte har någon betydelse med tanke på pensionssystemens totala kostnadsverkningar.

Ändringen i gränsen mellan KoPL:s och SjöPL:s tillämpningsområden gäller en mycket liten del av de försäkrade som omfattas av dessa pensionssystem, så den har knappt någon ekonomisk betydelse för systemen i fråga eller med tanke på statens andel i sjömanspensionssystemet.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samråd med pensionsskyddscentralen. I beredningen har också en representant för finansministeriet deltagit. Med anledning av propositionen har de med tanke på propositionen viktigaste arbetsmarknadsorganisationerna samt skattestyrelsen och dataombudsmannen hörts. Också sjömanspensionskassan och pensionskassan för utövande konstnärer har hörts.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Till riksdagen har avlåtits en regeringsproposition med förslag till lagar om förskotts-
uppbörd och om ändring av lagar som har samband med den (RP 202/1996 rd). Denna proposition är fortfarande under behandling i riksdagen. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1997. Om lagen i fråga stadfästs, bör hänvisningarna till lagen om förskottsupp-

börd (418/59) i de i denna proposition föreslagna 17 § 4 mom. APL och 64 § 5 mom. SjöPL ses över.

Statens pensionssystem omfattas inte av den gottgörelse för arbetspensionstillägget som avses i 12 c § APL. Vissa arbetsgivare som omfattas av statens pensionssystem betalar emellertid en sådan arbetslöshetsförsäkringspremie som är avsedd bl.a. för finansiering av arbetspensionstillägget. Avsikten är att det snarast skall utredas hur en behörig gottgörelse till statens pensionsfond skall kunna införas på ett ändamålsenligt sätt senast vid ingången av 1998.

5. Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1997. De lagar som gäller ändringen av ikraftträdelsestadgandet vad beträffar stadgandena om beräkning av pensionslönen skall dock träda i kraft den 30 december 1996.

Den nya tidsfrist om fem år som ingår i 10 a § 1 mom. APL skall inte tillämpas på sådana utredningar om arbetsförhållanden som har blivit anhängiga innan sex månader har förflutit från det arbetstagaren har från pensionsskyddscentralen eller pensionsanstalten fått det första utdraget ur registret över arbetsförhållanden sedan lagändringen har trätt i kraft. Den nya tidsfristen skall dock alltid kunna tillämpas på ett ärende som blir anhängigt efter att mer än fem år har förflutit från ändringens ikraftträdande. Den nya tidsfristen om fem år kan sålunda tillämpas senast år 2002.

När det gäller förmånsdagar som hänförs sig till tiden före år 1997, skall arbetspensionstillägget räknas ut enligt nuvarande stadganden.

Den nya nivån på den försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna betalar skall tillämpas första gången på den försäkringspremie som fastställs för år 1998. På så sätt säkerställs att den försäkringspremie och den försäkringsavgift för år 1997 kan fastställas enligt normal tidtabell utan någon undantagslagstiftning.

Ändringen i ikraftträdelsestadgandet vad beträffar beräkningsregeln för pensionslön skall tillämpas från ändringens ikraftträdande den 30 december 1996. Det är ett arbetsförhållande upphör tas med i beräkningen av pensionslönen endast om datumet för upphörandet är den 30 eller 31 december. Ändringen gäller sålunda alla arbetsförhållanden som har fortgått i minst fyra år och i fråga om vilka 1996 års löner beaktas då pensionslönen räknas ut.

Ändringen av gränsen mellan tillämpningsområdena för KoPL och SjöPL skall tillämpas på arbetsförhållanden som börjar efter det att ändringen har trätt i kraft.

6. Lagstiftningsordning

De föreslagna lagarna kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning. Ändringarna medför inte någon sänkning av redan löpande förmåner. Ändringen av nivån på arbetspensionstillägget justerar pensionsskyddet vad arbetspensionstillägget beträffar så att det motsvarar nivån på den enligt förtjänsten avvägda arbetslöshetsdagpenningen i utkomstskyddet för arbetslösa. Ändringen av ikraftträdelsestadgandet i fråga om regeln för beräkning av pensionslönen innebär en förbättring av arbetstagarnas pensionsskydd.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

L a g

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) den svenska språkdräkten i det inledande stycket i 1 § 1 mom., 1 § 1 mom. 3 punkten, 7 f § 3 mom., 10 a § 1 mom., 12 c § 1 mom., 14 § 1 mom. och 19 a §,

dessa lagrum sådana de lyder, det inledande stycket i 1 § 1 mom. i lag 559/1993, 1 § 1 mom. 3 punkten i lag 1711/1991, 7 f § 3 mom. i lag 1482/1995, 10 a § 1 mom. i lag 1068/1990, 12 c § 1 mom. i lag 1747/1995, 14 § 1 mom. i lag 979/1993 och 19 a § i lagarna 598/1986, 940/1988 och 835/1996, samt

fogas till 17 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1304/1989 och i nämnda lag 1482/1995, ett nytt 4 mom. som följer:

1 §

En arbetsgivare är skyldig att anordna och bekosta pensionsskydd, som uppfyller minimivillkoren enligt denna lag, för var och en av sina arbetstagare vars arbetsförhållande efter det år då arbetstagaren fyllde 13 år har fortgått utan avbrott minst en månad. Arbetstagaren är skyldig att, på det sätt som avses i 12 b §, delta i bekostandet av pensionsskydd som uppfyller minimivillkoren enligt denna lag. Lagen gäller dock inte arbetsförhållanden

3) på basis av vilka arbetstagaren med stöd av någon annan lag eller förordning har rätt till pension eller i vilka 1 § 4 mom. 3 punkten lagen om sjömanspensioner (72/1956) skall tillämpas på arbetstagaren; eller

7 f §

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt

för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka arbetstagaren har uppburet förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

10 a §

Pensionsanstalten skall på arbetstagarens yrkande visa att de uppgifter om ett arbetsförhållande som inverkar på arbetstagarens pensionsrätt är riktiga och meddela ett beslut om den tjänstgöringstid som berättigar till pension och om den pensionsgrundande lönen. Arbetstagaren skall vid behov lämna sådana uppgifter om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom då även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas. Om yrkandet gäller ett arbetsförhållande som har upphört mer än fem år tidigare, skall arbetstagaren lämna tillräckliga uppgifter till stöd för sitt krav.

12 c §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbets-

förhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan, den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagarer nämnda kommunala pensionsanstalten samt kyrkans centralfond, som bedriver i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan nämnd verksamhet, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av vederbörande ministerium årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie som beräknas enligt ett av ministeriet fastställt procenttal av de stödavgifter som centralkassan betalt. Detta procenttal skall fastställas så att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter 80 procent av det belopp som skulle erhållas, om för dagar som motsvarar i 7 f § 1 mom. 1—3 punkten nämnd förmån skulle betalas en mot medelpremien enligt denna lag svarande premie. I den genomsnittliga försäkringspremien beaktas härvid inte den del av försäkringspremien som uppbärs för pensionsskyddscentralens kreditförsäkring. Såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien används den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den förmån som avses i 7 f § 1 mom. 1 punkten. På gemensam framställning av pensionsskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassorna får vederbörande ministerium bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas.

14 §

Pensionsskyddscentralen skall utreda i 12 § 1 mom. 3—5 punkten och 2 mom. avsedda kostnader och fullgöra andra sådana åligganden som i särskilda stadganden uppdras åt den och som förutsätter samverkan mellan pensionsanstalterna. Pensionsskyddscentralen skall, i den utsträckning som vederbörande ministerium bestämmer, sköta de uppgifter som internationella överenskommelser och Europeiska gemenskapernas rättigheter om social trygghet medför. Pensionsskyddscentralen skall också på det sätt som vederbörande ministerium bestämmer sköta sådana verkställighetsuppgifter i samband med tillsynen över pensionsanstalterna som följer av denna lag.

17 §

Om det finns skäl att misstänka att en arbetsgivare inte har fullgjort sin innehållningsskyldighet, har pensionsskyddscentralen och sådana pensionsanstalter som avses i denna lag rätt att utan hinder av sekretesstadgandena till skattestyrelsen och länskatteverket lämna information som de erhållit vid skötseln av sina uppgifter och som behövs för fullgörandet av den övervakningsskyldighet som hör samman med skattestyrelsens och länskatteverkets uppgift enligt lagen om förskottsuppbörd (418/1959).

19 a §

Pension enligt denna lag får inte utan pensionsanstaltens samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt. Begravningsbidrag och annan kostnadsersättning som betalas enligt denna lag får inte mätas ut.

Pension eller del därav kan på anhållan av det organ som avses i 6 § 1 mom. socialvårdslagen (710/1982) betalas till organet för att användas för vården av pensionstagaren eller av den i vars uppehälle pensionstagaren enligt 30 § socialvårdslagen är skyldig att delta. Angående utbetalning av pension till organet kan beslutas även till den del pensionen skall betalas retroaktivt, men organet får använda pensionen till ersättning av redan lämnat utkomststöd endast i det fall att det är fråga om förskott som avses i 38 § socialvårdslagen.

Har kommunen för en pensionsberättigad ordnat anstalts-, institutions- eller familjevård, skall pensionsanstalten, på yrkande av kommunen, till kommunen betala den pension som den pensionsberättigade har rätt till för den tid vården varar, för användning på det sätt som avses i 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

Har en arbetstagarer fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd för den tid för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av den arbetslöshetsdagpenning eller det arbets-

marknadsstöd som utbetalts för samma tid.

Har en arbetstagare tillfälligt fått av folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han på grund av besvär som avses i 21 § 1 eller 2 mom. beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som folkpensionsanstalten utbetalt till ett för stort belopp för samma tid.

I de fall som avses i 2—5 mom. utbetalas dock pensionen till det organ som avses i 2 mom. eller till kommunen, arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten endast under förutsättning att meddelandet om utbetalning av pensionen har gjorts till pensionsanstalten minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagens 7 f § 3 mom. tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

Tidsfristen i 10 a § 1 mom. tillämpas inte på ett sådant yrkande på utredning av ett arbetsförhållande som blivit anhängigt innan sex månader har förflutit från det arbetstagarrens första gången sedan lagen trätt i kraft har fått ett utdrag ur pensionsmyndighetens register över arbetsförhållanden. Nämda tidsfrist kan dock alltid tillämpas, om yrkandet på utredning av ett arbetsförhållande blir anhängigt sedan fem år förflutit från ikraftträdandet.

Lagens 12 c § 1 mom. tillämpas första gången på den försäkringspremie som skall betalas för år 1998.

2.

L a g

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i en lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 18 december 1995 om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1482/1995) 7 mom. i ikraftträdelsestadgandet som följer:

Till den del kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. i denna lag, bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare, sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. Sådana

kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande som bestämts i enlighet med den första meningen beaktas, liksom också motsvarande arbetsförtjänster, dock vid avgörandet av om de i 7 § 2 mom. i denna lag avsedda förutsättningarna för att vid uträkningen av pensionslönen lämna urvalsår som följer efter lagens ikraftträdande och motsvarande arbetsförtjänster obeaktade är för handen.

Denna lag träder i kraft den 30 december 1996.

3.

L a g

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 1 §:n 4 mom. 2 och 3 punkten, 16 e § 3 mom., 17 a § 1 mom. och 28 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 § 4 mom. 2 och 3 punkten i lag 776/1996, 16 e § 3 mom. i lag 1745/1995, 17 a § 1 mom. i lag 1346/1990 och 28 b § i lagarna 599/1986 och 836/1996, samt

fogas till 1 § 4 mom., sådant det lyder i nämnda lag 776/1996, en ny 4 punkt och till 64 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1/1981, 1305/1989 och 1595/1993, ett nytt 5 mom. som följer:

1 §

Denna lag gäller inte en arbetstagare som

2) första gången har tillträtt en anställning som avses i 1—3 mom. sedan han har fyllt 65 år,

3) arbetar på ett finskt fartyg som än inskrivet i handelsfartygsförteckningen enligt lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/1991), om han inte är finsk medborgare eller fast bosatt i Finland och något annat inte följer av internationella avtal som är bindande för Finland, eller som

4) är anställd i ett arbetsförhållande som faller inom tillämpningsområdet för lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/1985).

16 e §

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmåns-månader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmåns-månader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader

på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka arbetstagaren har uppburet förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

17 a §

Pensionskassan skall på arbetstagarens yrkande utreda riktigheten hos de uppgifter om arbetsförhållandet som inverkar på hans pensionsrätt och meddela ett beslut om den tjänstgöringstid som berättigar till pension och om den pensionsgrundande lönen. Arbetstagaren skall vid behov lämna sådan utredning om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom då även sjömanspensionskassans möjligheter att inhämta utredning beaktas. Om yrkandet gäller ett arbetsförhållande som har upphört för över fem år sedan, skall arbetstagaren lämna tillräckliga uppgifter till stöd för sitt yrkande.

28 b §

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd för den tid för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionskassan på yrkande av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten be-

64 §

tala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd som utbetalts för samma tid.

Om en arbetstagare tillfälligt fått av folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han på grund av besvär som avses i 59 § beviljas pension retroaktivt, skall pensionskassan utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som folkpensionsanstalten utbetalt till ett för stort belopp för samma tid.

Har kommunen för en pensionsberättigad ordnat anstalts-, institutions- eller familjevård, skall pensionskassan, på yrkande av kommunen, till kommunen betala den pension som den pensionsberättigade har rätt till för den tid vården varar, för användning på det sätt som avses i 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

I de fall som avses i 1—3 mom. utbetalas dock pensionen till arbetslöshetskassan, folkpensionsanstalten eller kommunen endast under förutsättning att meddelandet om utbetalning av pensionen har gjorts till pensionskassan minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

Om det finns skäl att misstänka att en arbetsgivare inte har fullgjort sin innehållningsskyldighet, har pensionskassan rätt att utan hinder av sekretesstadgandena till skattestyrelsen och länskatteverket lämna information som den erhållit vid skötseln av sina uppgifter och som behövs för fullgörandet av den övervakningsskyldighet som hör samman med skattestyrelsens och länskatteverkets uppgift enligt lagen om förskotts-
uppbörd (418/1959).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagens 1 § 4 mom. 4 punkt gäller arbetsförhållanden som börjar den 1 januari 1997 eller därefter.

Lagens 16 e § 3 mom. tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

Tidsfristen i 17 a § 1 mom. tillämpas inte på ett sådant yrkande på utredning av ett arbetsförhållande som blivit anhängigt innan sex månader har förflutit från det arbetstagar-
företagaren första gången sedan lagen trätt i kraft har fått ett utdrag ur pensions-
skyddscentralens eller sjömanspensionskassans register över arbetsförhållanden. Nämda tidsfrist kan dock alltid tillämpas, om yrkandet på utredning av ett arbetsförhållande blir anhängigt sedan mer än fem år förflutit från ikraftträdandet.

4.

L a g

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i en lag om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 december 1995 om ändring av lagen om sjömanspensioner (1745/1995) 7 mom. i ikraftträdelsestadgandet som följer:

Till den del kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande hänförs till de urvalsår

som fastställs enligt lagens 16 a § 1 mom. och 20 § 1 mom. i denna lag, bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjän-

ster med tillämpning av 16 § 2 mom. och 20 § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 16 a § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. Sådana kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande som bestämts i enlighet med den första meningen beaktas, liksom också motsvarande arbetsförtjänster, dock vid avgörandet av om de i 16 a § 2 mom. i denna lag

avsedda förutsättningarna för att vid uträkandet av pensionslönen lämna urvalsår som följer efter lagens ikraftträdande och motsvarande arbetsförtjänster obeaktade är för handen.

Denna lag träder i kraft den 30 december 1996.

5.

L a g

om ändring av 1 § lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 juli 1985 om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/1985) 1 § 3 mom. som följer:

1 §

Denna lag gäller inte verksamhet som omfattas av lagen om pension för företagare (468/1969).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagen gäller arbetsförhållanden som börjar den 1 januari 1997 eller därefter.

6.

L a g**om ändring av 7 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § 1 mom. i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), sådant det lyder i lag 1483/1995, som följer:

7 §

Om arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsförmåga under 540 dagar i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionslön även den lön som han skulle ha förtjänat från arbetsförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (*lön för återstående tid*). Har arbetstagaren på grund av samma pensionsfall enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) rätt till heffektiv invalidpension, skall såsom ovan nämnda gränobelopp anses 200 mark. Vid fastställandet av arbetslöshetspensionens belopp räknas ovan nämnda 540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande. För att lön för återstående tid

skall inräknas i pensionslönen förutsätts det dessutom att arbetstagaren under det år då arbetsförmågan börjat och de tio kalenderår som omedelbart föregått nämnda år under en tid om minst 12 månader har haft förvärvsarbete som skall försäkras i Finland och som berättigar till sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkandet av ovan nämnda tid om 12 månader skall tillämpas 6 a § 1 mom. 3 och 4 meningens lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

De markbelopp som bestäms i denna lag motsvarar det indextal som fastställts för år 1962.

7.

L a g**om ändring av 8 k § lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 8 k § 3 mom. lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/1969), sådant det lyder i lag 563/1993, som följer:

8 k §

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmåns-*

månader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det lantbruksföretagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår

65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka lantbruksföretagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje

förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagen tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

8.

L a g

om ändring av 7 a § lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 7 a § 3 mom. lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969), sådant det lyder i lag 562/1993, som följer:

7 a §

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmåns- månader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmåns- månader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det företaga- ren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ål- der. Förmånsmånaderna bestäms särskilt

för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka företagaren har uppburit för- mån som enligt 1 mom. berättigar till arbets- pensionstillägg. Då förmånsmånaderna be- stäms, används som divisor för dagarna be- träffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagen tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

9.

L a g**om ändring av 10 a § lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 10 a § 3 mom. lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966), sådant det lyder i lag 1528/1993, som följer:

10 a §

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det förmånstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana

dagar för vilka förmånstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagen tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

10.

L a g**om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 december 1995 om ändring av lagen om statens pensioner (1671/1995) 5 mom. i ikraftträdelsestadgandet som följer:

Till den del kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. i denna lag, bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom. lagen om statens pensioner, sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. Sådana kalenderår från

tiden före denna lags ikraftträdande som bestämts i enlighet med den första meningen beaktas, liksom också motsvarande arbetsförtjänster, dock vid avgörandet av om de i 7 § 2 mom. i denna lag avsedda förutsättningarna för att vid uträkandet av pensionslönen lämna urvalsår som följer efter lagens ikraftträdande och motsvarande arbetsförtjänster obeaktade är för handen. Pensionsförmånen för en förmånstagare i en sådan officers- eller institutts-officerstjänst,

för vilken såsom ovillkorligt behörighetsvillkor har fastställts tjänsteexamen för officer eller institutsofficer, eller för en förmånstagar i militär specialtjänsts, gränsbevakares eller sjöbevakares uppgifter beräknas med avvikelse från 7 § i denna lag på högst sju urvalsårs arbetsförtjänst, om anställningen upphör före 2008, på högst åtta års arbets-

förtjänster, om anställningen upphör 2008, och på högst nio års arbetsförtjänster, om anställningen upphör 2009.

Denna lag träder i kraft den 30 december 1996.

Helsingfors den 22 november 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

1.

L a g

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) den svenska språkdräkten i det inledande stycket i 1 § 1 mom., 1 § 1 mom. 3 punkten, 7 f § 3 mom., 10 a § 1 mom., 12 c § 1 mom., 14 § 1 mom. och 19 a §,

dessas lagrum sådana de lyder, det inledande stycket i 1 § 1 mom. i lag 559/1993, 1 § 1 mom. 3 punkten i lag 1711/1991, 7 f § 3 mom. i lag 1482/1995, 10 a § 1 mom. i lag 1068/1990, 12 c § 1 mom. i lag 1747/1995, 14 § 1 mom. i lag 979/1993 och 19 a § i lagarna 598/1986, 940/1988 och 835/1996, samt

fogas till 17 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1304/1989 och i nämnda lag 1482/1995, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

En arbetsgivare är skyldig att anordna och bekosta pensionsskydd, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, för var och en av sina arbetstagare vars arbetsförhållande efter det år då arbetstagaren fyllde 13 år har fortgått utan avbrott minst en månad. Arbetstagaren är skyldig att delta i bekostandet av pensionsskydd, som uppfyller minimivillkor enligt denna lag, som stadgas i 12 b §. Lagen gäller dock inte ett arbetsförhållande

3) på grund av vilket arbetstagaren med stöd av någon annan lag eller förordning har rätt till pension, eller om 1 § 3 mom. 3 punkten lagen om sjömanspensioner (72/56) skall tillämpas på honom; eller

Föreslagen lydelse

1 §

En arbetsgivare är skyldig att anordna och bekosta pensionsskydd, som uppfyller minimivillkoren enligt denna lag, för var och en av sina arbetstagare vars arbetsförhållande efter det år då arbetstagaren fyllde 13 år har fortgått utan avbrott minst en månad. Arbetstagaren är skyldig att, *på det sätt som avses i 12 b §, delta i bekostandet av pensionsskydd som uppfyller minimivillkoren enligt denna lag.* Lagen gäller dock inte arbetsförhållanden

3) på *basis* av vilka arbetstagaren med stöd av någon annan lag eller förordning har rätt till pension eller i vilka 1 § 4 mom. 3 punkten lagen om sjömanspensioner (72/1956) skall tillämpas *på arbetstagaren*; eller

7 f §

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtrahe-

Arbetspensionstillägget beräknas så att *80 procent av* pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader

Gällande lydelse

ras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

10 a §

Pensionsanstalten skall på arbetstagarens yrkande visa att de uppgifter om ett arbetsförhållande som inverkar på hans pensionsrätt är riktiga och meddela ett beslut om den tjänstgöringstid som berättigar till pension och om den pensionsgrundande lönen. Arbetstagaren skall vid behov lämna sådana uppgifter om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom då även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas. Om yrkandet gäller ett arbetsförhållande som har upphört mer än tio år tidigare, skall arbetstagaren lämna tillräckliga uppgifter till stöd för sitt krav.

12 c §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan, den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare nämnda kommunala pensionsanstalten samt kyrkans centralfond som bedriver i pensionslagen för evangelisklutherska kyrkan nämnd verksamhet, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av social- och hälsovårdsminis-

Föreslagen lydelse

månader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

10 a §

Pensionsanstalten skall på arbetstagarens yrkande visa att de uppgifter om ett arbetsförhållande som inverkar på arbetstagarens pensionsrätt är riktiga och meddela ett beslut om den tjänstgöringstid som berättigar till pension och om den pensionsgrundande lönen. Arbetstagaren skall vid behov lämna sådana uppgifter om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom då även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas. Om yrkandet gäller ett arbetsförhållande som har upphört mer än *fem år* tidigare, skall arbetstagaren lämna tillräckliga uppgifter till stöd för sitt krav.

12 c §

För täckande av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshets- och utbildningstid förorsakar pensionsanstalter som bedriver i denna lag och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden nämnd verksamhet, den i lagen om sjömanspensioner nämnda sjömanspensionskassan, den i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare nämnda kommunala pensionsanstalten samt kyrkans centralfond, som bedriver i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan nämnd verksamhet, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna inom en tid som bestäms av *vederbörande ministe-*

Gällande lydelse

teriet årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie som beräknas enligt ett av social- och hälsovårdsministeriet fastställt procenttal av de stödavgifter som centralkassan betalt. Detta procenttal skall fastställas så att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter samma belopp som skulle erhållas, om för dagar som motsvarar i 7 f § 1 mom. 1—3 punkten nämnd förmån skulle betalas en mot medelpremien enligt denna lag svarande premie. I den genomsnittliga försäkringspremien beaktas härvid inte den del av försäkringspremien som uppbärs för pensionsskyddscentralens kreditförsäkring. Såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien används den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den förmån som avses i 7 f § 1 mom. 1 punkten. På gemensam framställning av pensionsskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassorna får social- och hälsovårdsministeriet bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas.

14 §

På pensionsskyddscentralen ankommer att utreda i 12 § 1 mom. 3—5 punkten och 2 mom. avsedda kostnader och att fullgöra andra sådana åligganden som i särskilda stadganden uppdragits åt den eller som förutsätter samverkan mellan pensionsanstalterna. Pensionsskyddscentralen skall också sköta verkställighetsuppgifter i samband med tillsynen över pensionsanstalterna enligt denna lag på det sätt som social- och hälsovårdsministeriet bestämmer.

Föreslagen lydelse

rium årligen till pensionsskyddscentralen betala en försäkringspremie som beräknas enligt ett av ministeriet fastställt procenttal av de stödavgifter som centralkassan betalt. Detta procenttal skall fastställas så att i försäkringspremie enligt uppskattning inflyter 80 procent av det belopp som skulle erhållas, om för dagar som motsvarar i 7 f § 1 mom. 1—3 punkten nämnd förmån skulle betalas en mot medelpremien enligt denna lag svarande premie. I den genomsnittliga försäkringspremien beaktas härvid inte den del av försäkringspremien som uppbärs för pensionsskyddscentralens kreditförsäkring. Såsom lön som ligger till grund för försäkringspremien används den arbetsförtjänst som uppskattas motsvara den genomsnittliga lön som ligger till grund för den förmån som avses i 7 f § 1 mom. 1 punkten. På gemensam framställning av pensionsskyddscentralen och centralkassan för arbetslöshetskassorna får vederbörande ministerium bestämma att förskott på ovan nämnd försäkringspremie skall betalas..

14 §

Pensionsskyddscentralen skall utreda i 12 § 1 mom. 3—5 punkten och 2 mom. avsedda kostnader och fullgöra andra sådana åligganden som i särskilda stadganden uppdras åt den och som förutsätter samverkan mellan pensionsanstalterna. Pensionsskyddscentralen skall, i den utsträckning som vederbörande ministerium bestämmer, sköta de uppgifter som internationella överenskommelser och Europeiska gemenskapernas rättsakter om social trygghet medför. Pensionsskyddscentralen skall också på det sätt som vederbörande ministerium bestämmer sköta sådana verkställighetsuppgifter i samband med tillsynen över pensionsanstalterna som följer av denna lag.

17 §

Om det finns skäl att misstänka att en arbetsgivare inte har fullgjort sin innehållningsskyldighet, har pensionsskyddscentralen och sådana pensionsanstalter som avses i

Gällande lydelse

19 a §

Pension enligt denna lag får inte utan pensionsanstaltens samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt. Begravningsbidrag och annan kostnadsersättning som betalas enligt denna lag får inte mätas ut.

På anhållan av *socialnämnden* kan pension eller del därav betalas till nämnden för att användas för vården av pensionstagaren eller av den i vars uppehälle pensionstagaren enligt 30 § socialvårdslagen (710/82) är skyldig att delta. Angående utbetalning av pension till socialnämnden kan beslutas även till den del pensionen skall betalas retroaktivt, men nämnden får använda pensionen till ersättning av redan lämnat utkomststöd endast i det fall att det är fråga om förskott, som avses i 38 § socialvårdslagen.

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd för den tid för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som utbetalas för samma tid.

Pension utbetalas dock till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten endast under förutsättning att meddelande enligt 45 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa gjorts till pensionsanstalten minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

Föreslagen lydelse

19 a §

denna lag rätt att utan hinder av sekretess-tadgandena till skattestyrelsen och länsskatteverket lämna information som de erhållit vid skötseln av sina uppgifter och som behövs för fullgörandet av den övervakningskyldighet som hör samman med skattestyrelsens och länsskatteverkets uppgift enligt lagen om förskottsutskott (418/1959).

Pension enligt denna lag får inte utan pensionsanstaltens samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt. Begravningsbidrag och annan kostnadsersättning som betalas enligt denna lag får inte mätas ut.

Pension eller del därav kan på anhållan av *det organ som avses i 6 § 1 mom. socialvårdslagen (710/1982)* betalas till *organet* för att användas för vården av pensionstagaren eller av den i vars uppehälle pensionstagaren enligt 30 § socialvårdslagen är skyldig att delta. Angående utbetalning av pension till organet kan beslutas även till den del pensionen skall betalas retroaktivt, men *organet* får använda pensionen till ersättning av redan lämnat utkomststöd endast i det fall att det är fråga om förskott som avses i 38 § socialvårdslagen.

Har kommunen för en pensionsberättigad ordnat anstalts-, institutions- eller familjevård, skall pensionsanstalten, på yrkande av kommunen, till kommunen betala den pension som den pensionsberättigade har rätt till för den tid vården varar, för användning på det sätt som avses i 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd för den tid för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som utbetalts för samma tid.

Gällande lydelse

Har en arbetstagare tillfälligt fått av folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han på grund av besvär som avses i 21 § eller 2 mom. beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten, till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som folkpensionsanstalten utbetalt till ett för stort belopp för samma tid. *Pensionen utges till folkpensionsanstalten endast under förutsättning att meddelande som avses i 45 § 2 mom. folkpensionslagen har gjorts till folkpensionsanstalten minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.*

Föreslagen lydelse

Har en arbetstagare tillfälligt fått av folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han på grund av besvär som avses i 21 § 1 eller 2 mom. beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som folkpensionsanstalten utbetalt till ett för stort belopp för samma tid.

I de fall som avses i 2—5 mom. utbetalas dock pensionen till det organ som avses i 2 mom. eller till kommunen, arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten endast under förutsättning att meddelandet om utbetalning av pensionen har gjorts till pensionsanstalten minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagens 7 f § 3 mom. tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

Tidsfristen i 10 a § 1 mom. tillämpas inte på ett sådant yrkande på utredning av ett arbetsförhållande som blivit anhängigt innan sex månader har förflutit från det arbetstagarrens första gången sedan lagen trätt i kraft har fått ett utdrag ur pensionsskyddscentralens register över arbetsförhållanden. Nämn- da tidsfrist kan dock alltid tillämpas, om yrkandet på utredning av ett arbetsförhållande blir anhängigt sedan fem år förflutit från ikraftträdandet.

Lagens 12 c § 1 mom. tillämpas första gången på den försäkringspremie som skall betalas för år 1998.

2.

L a g**om ändring av ikraftträdelsestadgandet i en lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 18 december 1995 om ändring av lagen om pension för arbetstagare (1482/1995) 7 mom. i ikraftträdelsestadgandet som följer:

Gällande lydelse

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande.

Föreslagen lydelse

Till den del kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. i denna lag, bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom. *lagen om pension för arbetstagare*, sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. *Sådana kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande som bestämts i enlighet med den första meningen beaktas, liksom också motsvarande arbetsförtjänster, dock vid avgörandet av om de i 7 § 2 mom. i denna lag avsedda förutsättningarna för att vid uträkandet av pensionslönen lämna urvalsår som följer efter lagens ikraftträdande och motsvarande arbetsförtjänster obeaktade är för handen.*

Denna lag träder i kraft den 30 december 1996.

3.

L a g**om ändring av lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 1 §:n 4 mom. 2 och 3 punkten, 16 e § 3 mom., 17 a § 1 mom. och 28 b §,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 § 4 mom. 2 och 3 punkten i lag 776/1996, 16 e § 3 mom. i lag 1745/1995, 17 a § 1 mom. i lag 1346/1990 och 28 b § i lagarna 599/1986 och 836/1996, samt

fogas till 1 § 4 mom., sådant det lyder i nämnda lag 776/1996, en ny 4 punkt och till 64 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1/1981, 1305/1989 och 1595/1993, ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller inte en arbetstagare som

2) första gången har tillträtt en anställning som avses i 1-3 mom. sedan han har fyllt 65 år, *eller som*

3) arbetar på ett finskt fartyg som är inskrivet i handelsfartygsförteckningen enligt lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/91), om han inte är finsk medborgare eller fast bosatt i Finland och något annat följer av internationella avtal som är bindande för Finland.

2) första gången har tillträtt en anställning som avses i 1—3 mom. sedan han har fyllt 65 år,

3) arbetar på ett finskt fartyg som än inskrivet i handelsfartygsförteckningen enligt lagen om en förteckning över handelsfartyg i utrikesfart (1707/1991), om han inte är finsk medborgare eller fast bosatt i Finland och något annat inte följer av internationella avtal som är bindande för Finland, *eller som*

4) *är anställd i ett arbetsförhållande som faller inom tillämpningsområdet för lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/1985).*

16 e §

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana

Gällande lydelse

vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensions-tillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

17 a §

Pensionskassan skall på arbetstagarens yrkande utreda riktigheten hos de uppgifter om arbetsförhållandet som inverkar på hans pensionsrätt och meddela ett beslut om den tjänstgöringstid som berättigar till pension och om den pensionsgrundande lönen. Arbetstagaren skall vid behov lämna sådan utredning om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom då även pensionsanstaltens möjligheter att inhämta utredning beaktas. Om yrkandet gäller ett arbetsförhållande som har upphört över tio år sedan, skall arbetstagaren lämna tillräckliga uppgifter till stöd för sitt yrkande.

28 b §

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) för den tid, för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller socialförsäkringskommissionen, till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning som utbetalts för samma tid.

Om en arbetstagare tillfälligt fått av folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han på grund av besvär som avses i 59 § beviljas pension retroaktivt, skall pensionskassan utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som folkpensionsanstalten utbetalt till ett för stort belopp för samma tid.

Föreslagen lydelse

dagar för vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

17 a §

Pensionskassan skall på arbetstagarens yrkande utreda riktigheten hos de uppgifter om arbetsförhållandet som inverkar på hans pensionsrätt och meddela ett beslut om den tjänstgöringstid som berättigar till pension och om den pensionsgrundande lönen. Arbetstagaren skall vid behov lämna sådan utredning om grunderna för sitt yrkande som skäligen kan förutsättas av honom då även *sjömanspensionskassans* möjligheter att inhämta utredning beaktas. Om yrkandet gäller ett arbetsförhållande som har upphört över fem år sedan, skall arbetstagaren lämna tillräckliga uppgifter till stöd för sitt yrkande.

28 b §

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd för den tid för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall pensionskassan på yrkande av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd som utbetalts för samma tid.

Gällande lydelse

Pension utbetalas dock i de fall som avses i 1 och 2 mom. till arbetslöshetskassan, socialförsäkringskommissionen eller folkpensionsanstalten endast under förutsättning att meddelande som åsyftas i 45 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller i 45 § 2 mom. folkpensionslagen har gjorts till försäkringsanstalten minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

Föreslagen lydelse

Har kommunen för en pensionsberättigad ordnat anstalts-, institutions- eller familjevård, skall pensionskassan, på yrkande av kommunen, till kommunen betala den pension som den pensionsberättigade har rätt till för den tid värden varar, för användning på det sätt som avses i 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

I de fall som avses i 1—3 mom. utbetalas dock pensionen till arbetslöshetskassan, folkpensionsanstalten eller kommunen endast under förutsättning att meddelandet om utbetalning av pensionen har gjorts till pensionskassan minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

64 §

Om det finns skäl att misstänka att en arbetsgivare inte har fullgjort sin innehållningsskyldighet, har pensionskassan rätt att utan hinder av sekretesstadgandena till skattestyrelsen och länskatteverket lämna information som den erhållit vid skötseln av sina uppgifter och som behövs för fullgörandet av den övervakningsskyldighet som hör samman med skattestyrelsens och länskatteverkets uppgift enligt lagen om förskottsuppbörd (418/1959).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagens 1 § 4 mom. 4 punkt gäller arbetsförhållanden som börjar den 1 januari 1997 eller därefter.

Lagens 16 e § 3 mom. tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

Tidsfristen i 17 a § 1 mom. tillämpas inte på ett sådant yrkande på utredning av ett arbetsförhållande som blivit anhängigt innan sex månader har förflutit från det arbetstagarrens första gången sedan lagen trätt i kraft har fått ett utdrag ur pensionsskyddscentralens eller sjömanspensionskassans register över arbetsförhållanden. Nämnada tidsfrist kan dock alltid tillämpas, om yrkandet på utredning av ett arbetsförhållande blir anhängigt sedan mer än fem år förflutit från ikraftträdandet.

4.

L a g**om ändring av ikraftträdelsestadgandet i en lag om ändring av lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 december 1995 om ändring av lagen om sjömanspensioner
(1745/1995) 7 mom. i ikraftträdelsestadgandet som följer:

Gällande lydelse

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt lagen 16 a § 1 mom. och 20 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 16 § 2 mom. och 20 § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 16 a § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande.

Föreslagen lydelse

Till den del kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt lagens 16 a § 1 mom. och 20 § 1 mom. i denna lag, bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 16 § 2 mom. och 20 § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 16 a § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. *Sådana kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande som bestämts i enlighet med den första meningen beaktas, liksom också motsvarande arbetsförtjänster, dock vid avgörandet av om de i 16 a § 2 mom. i denna lag avsedda förutsättningarna för att vid uträkandet av pensionslönen lämna urvalsår som följer efter lagens ikraftträdande och motsvarande arbetsförtjänster obeaktade är för handen.*

Denna lag träder i kraft den 30 december 1996.

5.

L a g**om ändring av 1 § lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 juli 1985 om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/1985) 1 § 3 mom. som följer:

Föreslagen lydelse

Denna lag gäller inte arbetsförhållande som nämns i lagen om *sjömanspensioner* (72/56) *ej heller* verksamhet som omfattas av lagen om pension för företagare (468/69).

Gällande lydelse

Denna lag gäller inte verksamhet som omfattas av lagen om pension för företagare (468/1969).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagen gäller arbetsförhållanden som börjar den 1 januari 1997 eller därefter.

6.

L a g**om ändring av 7 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 7 § 1 mom. i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962), sådant det lyder i lag 1483/1995, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Om arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmåga under 540 dagar i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionslön även den lön som han skulle ha förtjänat från arbetsoförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (*lön för återstående tid*). Har arbetstagaren på grund av samma pensionsfall enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) rätt till heffektiv invalidpension, skall såsom ovan nämnda gräns-

Föreslagen lydelse

7 §

Om arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till arbetsoförmåga under 540 dagar i arbete som avses i denna lag har förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionslön även den lön som han skulle ha förtjänat från arbetsoförmågans början till dess han uppnått pensionsåldern (*lön för återstående tid*). Har arbetstagaren på grund av samma pensionsfall enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) rätt till heffektiv invalidpension, skall såsom ovan nämnda

Gällande lydelse

belopp anses 200 mark. Vid fastställandet av arbetslöshetspensionens belopp räknas ovan nämnda 540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande. För att lön för återstående tid skall inräknas i pensionslönen förutsätts det dessutom att arbetstagaren under det år då arbetsoförmågan börjat och de tio kalenderår som omedelbart föregått nämnda år under en tid om minst 12 månader har haft förvärvsarbete som skall försäkras i Finland och som berättigar till sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkandet av ovan nämnda tid om 12 månader skall tillämpas 6 a § 1 mom. 3 och 4 meningens lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

gränsbelopp anses 200 mark. Vid fastställandet av arbetslöshetspensionens belopp räknas ovan nämnda 540 dagar från den i 4 c § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare avsedda dagen för arbetslöshetens begynnande. För att lön för återstående tid skall inräknas i pensionslönen förutsätts det dessutom att arbetstagaren under det år då arbetsoförmågan börjat och de tio kalenderår som omedelbart föregått nämnda år under en tid om minst 12 månader har haft förvärvsarbete som skall försäkras i Finland och som berättigar till sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkandet av ovan nämnda tid om 12 månader skall tillämpas 6 a § 1 mom. 3 och 4 meningens lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

De markbelopp som bestäms i denna lag motsvarar det indextal som fastställts för år 1962.

7.

L a g**om ändring av 8 k § lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut ändras 8 k § 3 mom. lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/1969), sådant det lyder i lag 563/1993, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 k §

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det lantbruksföretagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det lantbruksföretagaren har fyllt 23 år, dock tidigast rä-

Gällande lydelse

1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka lantbruksföretagare har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Föreslagen lydelse

knat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka lantbruksföretagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagen tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

8.

L a g**om ändring av 7 a § lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut ändras 7 a § 3 mom. lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969), sådant det lyder i lag 562/1993, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 a §

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det företagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills ha uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka företagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det företagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka företagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna be-

Gällande lydelse

som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Föreslagen lydelse

stäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagen tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

9.

L a g**om ändring av 10 a § lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut ändras 10 a § 3 mom. lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966), sådant det lyder i lag 1528/1993, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

10 a §

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det att förmånstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, till det han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka förmånstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Arbetspensionstillägget beräknas så att 80 procent av pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det förmånstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka förmånstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Lagen tillämpas på dagar för vilka förmån betalats den 1 januari 1997 och därefter.

10.

L a g

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 december 1995 om ändring av lagen om statens pensioner (1671/1995) 5 mom. i ikraftträdelsestadgandet som följer:

Gällande lydelse

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 §, 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. Pensionslönen för en förmånstagare i en sådan officers- eller institutsofficerstjänst, för vilken såsom ovillkorligt behörighetsvillkor har fastställts tjänsteexamen för officer eller institutsofficer, eller för en förmånstagare i militär specialtjänst, gränsbevakares eller sjöbevakares uppgifter räknas med avvikelse från lagens 7 § av högst sju urvalsårs arbetsförtjänst, om anställningen upphör före 2008, av högst åtta års arbetsförtjänster om anställningen upphör år 2008 och av högst nio års arbetsförtjänster om anställningen upphör 2009.

Föreslagen lydelse

Till den del kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. i denna lag, bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom. *lagen om statens pensioner*, sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 7 § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande. *Sådana kalenderår från tiden före denna lags ikraftträdande som bestämts i enlighet med den första meningen beaktas, liksom också motsvarande arbetsförtjänster, dock vid avgörandet av om de i 7 § 2 mom. i denna lag avsedda förutsättningarna för att vid uträkandet av pensionslönen lämna urvalsår som följer efter lagens ikraftträdande och motsvarande arbetsförtjänster obeaktade är för handen.* Pensionsförmånen för en förmånstagare i en sådan officers- eller institutsofficerstjänst, för vilken såsom ovillkorligt behörighetsvillkor har fastställts tjänsteexamen för officer eller institutsofficer, eller för en förmånstagare i militär specialtjänst, gränsbevakares eller sjöbevakares uppgifter beräknas med avvikelse från 7 § i denna lag på högst sju urvalsårs arbetsförtjänst, om anställningen upphör före 2008, på högst åtta års arbetsförtjänster, om anställningen upphör 2008, och på högst nio års arbetsförtjänster, om anställningen upphör 2009.

Denna lag träder i kraft den 30 december 1996.

